

CUPRINS

Prefață	9
Capitolul 1	
CHESTIUNI GENERALE PRIVIND TURISMUL	13
1. Definirea turismului	13
2. Forme de turism	19
3. Definirea marketingului turistic	22
Capitolul 2	
PIAȚA TURISTICĂ	26
1. Definire și particularități	26
2. Tipuri	29
3. Componente definitorii	32
3.1. Clientela	32
3.2. Cererea și oferta	33
3.2.1. Cererea	37
3.2.1.1. Definire	37
3.2.1.2. Particularități	39
3.2.1.3. Tipuri	40
3.2.1.4. Factori de influență	42
3.2.1.4.1. Factori determinanți	43
3.2.1.4.2. Factori principali	44
3.2.1.4.2.1. Factori naturali	44
3.2.1.4.2.2. Factori tehnici	45
3.2.1.4.2.3. Factori economici	46
3.2.1.4.2.4. Factori demografici	51
3.2.1.5. Estimarea cererii	53
3.2.2. Oferta	57
3.2.2.1. Definire	57
3.2.2.2. Caracteristici	61
3.2.2.3. Factori de influență determinanți	62
3.2.3. Echilibrarea cererii cu oferta	64
3.3. Dimensiunile pieței	65
3.4. Agenții pieței	69
3.5. Mediul pieței turistice	77
3.6. Segmentarea pieței	80
3.6.1. Definire	80

3.6.2. Etapele segmentării	82
3.6.2.1. Stabilirea și alegerea criteriilor de segmentare	82
3.6.2.2. Realizarea segmentării	86
3.6.2.3. Descrierea segmentelor	90
3.6.2.4. Selectarea segmentelor țintă și elaborarea strategiilor de marketing	91
3.7. Poziționarea firmei pe piața turistică.....	93

Capitolul 3

PRODUSUL TURISTIC	98
1. Definirea conceptelor	98
2. Tipuri	102
3. Particularități	106
4. Produsul turistic mix	110
5. Considerații privind calitatea.....	114
5.1. Definire	114
5.2. Caracteristici de calitate	116
5.3. Rolul personalului de contact.....	120
5.4. Evaluarea calității.....	121
6. Strategii privind produsul turistic.....	128
6.1. Strategii privind serviciile existente.....	128
6.2. Strategii privind înnoirea serviciilor	129

Capitolul 4

PREȚUL PRODUSULUI TURISTIC	133
1. Precizări noționale	133
2. Particularități	134
3. Tipuri de tarife.....	136
4. Fundamentarea tarifelor	139
4.1. Fundamentarea pe seama costurilor și profitului	139
4.2. Fundamentarea pe seama utilității serviciilor.....	142
4.3. Raportarea la veniturile turiștilor	144
4.4. Implicarea raportului dintre cerere și ofertă	145
4.5. Implicarea altor obiective de marketing ale firmei	146
4.6. Fundamentarea complexă prin implicarea echilibrului economic	149
4.6.1. Chestiuni generale privind echilibrul economic	149
4.6.2. Prețul de echilibru al firmei de turism.....	151
4.6.3. Prețul de echilibru al consumatorului de servicii turistice	155
5. Determinarea tarifului unui serviciu turistic complex	157
6. Strategii privind tarife.....	158

Capitolul 5

PROMOVAREA SERVICIILOR TURISTICE	162
1. Semnificații	162
2. Cerințe	164
3. Particularități	166
4. Obiective	167
5. Promovarea turistică prin informare.....	170
5.1. Centrele permanente de informare turistică	170
6. Comunicarea promoțională în turism	172
6.1. Caracteristici	173
6.2. Forme	174
6.3. Structură	179
7. Modalități de promovare turistică	191
7.1. Publicitatea.....	192
7.1.1. Definire	192
7.1.2. Forme	194
7.1.3. Modalități de realizare	196
7.1.3.1. Publicitatea prin viu grai	196
7.1.3.2. Publicitatea directă.....	197
7.1.3.3. Publicitatea prin mass media	201
7.1.3.3.1. Publicitatea prin presa scrisă.....	201
7.1.3.3.2. Publicitatea radiofonică	205
7.1.3.3.3. Publicitatea tv.....	207
7.1.3.4. Publicitatea prin cinematograf	209
7.1.3.5. Publicitatea gratuită	210
7.1.3.6. Publicitatea la locul vânzării	211
7.1.3.7. Publicitatea prin alte mijloace.....	211
7.1.4. Unele „păcate” ale publicității	214
7.2. Promovarea vânzărilor	217
7.3. Promovarea pe alte căi	221

Capitolul 6

DISTRIBUȚIA PRODUSELOR TURISTICE	229
1. Definire și conținut.....	229
2. Misiune.....	231
3. Forme	232
3.1. Distribuția directă.....	232
3.2. Distribuția indirectă.....	234
3.3. Alte forme de distribuție	238
4. Canale, sisteme și rețele de distribuție în turism	243
4.1. Canale de distribuție.....	244
4.2. Sisteme (rețele) de distribuție.....	245

Capitolul 7

COMPORAMENTUL TURIȘTILOR	246
1. Conținut și caracteristici.....	246
2. Factori de influență.....	248
2.1. Factori personali.....	248
2.2. Factori psihologici.....	253
3. Factorii sociali.....	266
4. Factorii culturali.....	274
5. Factorii situaționali.....	282
6. Tipuri de comportament și de turiști.....	283
6.1. Tipuri de comportament.....	283
6.2. Tipuri de turiști.....	284
Bibliografie	301

Capitolul 1

CHESTIUNI GENERALE PRIVIND TURISMUL

Odată cu ameliorarea nivelului de trai, oamenii devin tot mai dispuși să-și rezerve o parte din veniturile disponibile pentru a deveni clienți ai furnizorilor de servicii turistice.

1. Definirea turismului

Pentru a ajunge să definim **turismul** într-o manieră cât mai sugestivă și mai cuprinzătoare, vom trece în revistă câteva din înțelesurile pe care oamenii de rând, dar și specialiștii, le atribuie acestui concept.

1. Pentru început, credem că este util să plecăm de la *etimologia* acestui concept, termenul *tur* (din care derivă) găsim și originea în latinescul *turnare* și în grecescul *tornos*, ambele având sensul de *cerc*, respectiv de *mișcare în jurul unui punct central sau axă*. În limba română, noțiunea a fost preluată din francezul *tour* (cu semnificația de mișcare în aer liber, plimbare, călătorie, drumeție în circuit). Ca urmare, sensul imediat al acestui termen a fost cel de *a face un tur*, adică *o călătorie dus și întors*.¹

Evident că nu orice mișcare de acest gen înseamnă turism. De pildă, deplasarea unei persoane (în cerc sau dus-întors) la magazinul din colț, la medicul de familie, la slujbă etc. nu are nimic de-a face cu turismul. De aceea, în pasul următor trebuie luat în considerare *scopul* principal al turului pentru ca acesta să se transforme în turism.

2. Ca urmare, al doilea sens al conceptului de turism este acela de *proces de petrecere a timpului în afara domiciliului în vederea destinderii, relaxării sau trăirii altor plăceri*.²

A accepta însă această definiție ar însemna să includem în turism și deplasările la cinema, la teatru, la sala de sport, în parc etc. (dacă toate au loc în localitatea de reședință), ceea ce nu ar fi corect.

3. Un al treilea sens al termenului de turism este strâns legat de conceptul de *călătorie* (ceea ce rezultă de fapt și din prima definiție), prin turism înțelegându-se orice călătorie de plăcere (a unei persoane – ori a unui grup de indivizi), pe jos sau cu anumite mijloace de transport³, *în afara localității de reședință* (într-un loc mai îndepărtat⁴), prin tineri pitorești, recreative ori interesante din anumite puncte de vedere.

---

¹<https://ro.wikipedia.org/wiki/Turism>

² <https://www.britannica.com/topic/tourism>

³ <https://www.bing.com/search?q=Dex+c%C4%831%C4%83torie%2C+calatorie%2C+defini%C5%A3ie+c%C4%831%C4%83torie%2C+dex.ro&cvid=507dc237674e4b7bb22daba51fad13bf&aqs=edge..69i57j69i64.1302j0j1&pplt=41&FORM=ANSPA1&PC=U531>

⁴ <https://dexonline.ro/definitie/calatorie>

4. Privit ca *proces*, turismul a fost definit ca *un ansamblu de activități interconectate vizând deplasarea și sejurul persoanelor în afara locurilor obișnuite de rezidență, fără ca acestea să capete caracter de permanență și de activități lucrătore*⁵ (ci doar de plăcere, relaxare, recreere etc.).⁶ În plus, Organizația Mondială a Turismului (OMT) precizează că, în mod convențional, deplasarea și sejurul trebuie să *depășească durata de 24 de ore, fără a depăși limita de un an* (pentru ca turistul să nu se transforme în *rezident*).⁷ Cu un astfel de înțeles vom utiliza și noi în lucrarea de față termenul de turism.

Fie și numai din aceste câteva moduri de a defini turismul, se pot deduce **elementele esențiale** (definitorii) ale acestui domeniu de activitate (fără de care nu se poate vorbi despre turism). Lăsând la o parte călătoriile, fără de care turismul este de neconceput (cum ar putea cineva să facă turism fără să călătorească prin locurile în care se află obiectivele turistice?), acestea s-ar putea rezuma la scopul și durata lor.

Călătoria (voiajul) presupune deplasarea unei persoane, pe jos sau cu anumite vehicule, între două sau mai multe locuri mai mult sau mai puțin îndepărtate din punct de vedere geografic.⁸ Principalii *parametri* care stau la baza descrierii acesteia sunt:

- a) *perioada* (sezonul) în care are loc, în funcție de care călătoriile din weekend se separă de celelalte;
- b) *durata*, exprimată în zile și nopți (numărul de nopți fiind mai mic cu unu decât numărul de zile);
- c) *distanța* străbătută (în kilometric sau mile);
- d) *scopul* în care este efectuată;
- e) *modalitatea de deplasare* (pe jos, cu autoturismul, cu avionul etc.);
- f) *cheltuielile* pe care le presupune (cu transportul, cazarea, masa etc.);
- g) *tipul de cazare* (la rude, hotel, cort, rulotă etc.).⁹

Deși ar fi absurd să se vorbească despre turism fără a se implica și călătoria, cele două concepte nu sunt nici pe departe echivalente. De aceea, pentru a se ajunge de la călătorie la turism este absolut obligatoriu ca acestea să fie mai întâi separate în funcție de motivația celor care apelează la ele.

a) **Motivația (scopul)** care stă la baza călătoriilor este primul element definitoriu al turismului.

În mod convențional, OMT a propus următoarele *grupe de motive* pentru ca acestea să facă parte din turism:

- agrement, recreere, odihnă, amuzament;
- vizitarea anumitor persoane (rude, prieteni, personalități);
- unele tratamente medicale (balneare, ionice, cu aerosoli etc.);

⁵ <https://biblioteca.regieline.ro/cursuri/turism/turismul-definitii-si-concepte-87147.html>

⁶ După: T. Gherasim, D. Gherasim – *Marketing turistic*, Editura Economică, București, 1999, p. 11-12

⁷ V. Guran – *Turismul – definiții și concepte*, https://www.academia.edu/10615740/Turismul_Definitii_si_Concepte, p. 1

⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Călătorie>

⁹ <https://gradu.ro/cursuri/marketing/marketing-turistic-357080>

- afaceri și alte motive profesionale;
- pelerinaj și alte motive religioase;
- alte motive¹⁰.

În categoria altor scopuri se includ:

- participarea la manifestări culturale, științifice, politice sau sportive,
- festivaluri și tururi gastronomice;
- shopping;
- vânătoare, pescuit etc.¹¹).

Prin urmare, nu se includ în turism călătoriile angajate din alte motive decât cele enumerate aici, cum ar fi cele efectuate de: navetiști, nomazi, rezidenții străini, persoanele care se deplasează în alte localități pentru a fi spitalizate sau pentru a participa la înmormântarea rudelor, diplomații, atașații militari, membrii ambasadelor sau consulatelor etc.

Agrementul este, în majoritatea cazurilor, principala motivație a oamenilor de a face turism. Acesta este judecat adesea împreună cu noțiunile de recreere, destindere și animație.¹²

Recreerea este un concept care indică tot ceea ce face (sau nu face) un turist pentru „a (se) destinde, a (se) odihni, a (se) reface, a (se) relaxa (după un efort susținut), a (se) înviora, a (se) distra”,¹³ ea putându-se realiza: în spații închise sau deschise; la sol, în aer sau pe/în apă; în mod activ sau pasiv etc.¹⁴

Deși turismul (ca sector economic) oferă (celor care-l practică) multiple posibilități de recreere, există și multe alte modalități în care aceasta se poate realiza (acasă sau în localitatea de domiciliu) prin: practicarea diverselor sporturi, vizionarea de spectacole (de teatru, filme, concerte), cultivarea unor pasiuni (pictură, gastronomie, muzică, filatelie), drumeții și ieșiri în aer liber, participări la șuete, pescuit, shopping, masaj, jocuri, vizite la prieteni, colegi sau rude, activități caritabile etc.

Destinderea este un termen care indică tot ceea ce i se poate oferi unui turist pentru „a se desface din încordare; a se relaxa, a slăbi, ... a se liniști, a se calma, a se descărca, a se deconecta”¹⁵ – ceea ce se poate realiza cam prin aceleași modalități ca în cazul recreerii.

Animația, în limbajul curent, are înțeles de: a pune în mișcare, agitație, vivacitate, vioiciune.¹⁶ În turism, acest concept, desemnează un ansamblu de activități organizate

¹⁰ <https://ebacalaureat.ro/c/turismul--notiuni-si-definitii/534>

¹¹ *Forme de turism – clasificare*, Universitatea Transilvania din Brașov, [https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-transilvania-din-brasov/turism-international/forme-de-turism- clasificare/21604169](https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-transilvania-din-brasov/turism-international/forme-de-turism-clasificare/21604169)

¹² T. Gherasim, D. Gherasim – *Lucr. cit.*, p. 29-31; <https://www.qreferat.com/referate/turism/DEFINIRE A-PRODUSULUI-TURISTIC741.php>

¹³ <https://dexonline.ro/definitie/recreare>

¹⁴ <https://www.qreferat.com/referate/turism/DEFINIREA-PRODUSULUI-TURISTIC741.php>

¹⁵ <https://www.dictionarroman.ro/?c=destindere>

¹⁶ <https://dexonline.ro/definitie/animație>

de furnizorul de astfel de servicii (gen jocuri recreative, concursuri etc. supervizate de anumiți animatori), la care participarea este liberă, având cam același scop ca și destinderea (prin stimularea mișcării, sociabilității și creativității).

Agrementul este noțiunea care exprimă *ansamblul mijloacelor și formelor capabile să asigure turiștilor o stare de bună dispoziție, de plăcere, de satisfacție, de împliniri etc*, respectiv cam tot ceea ce a fost exprimat de celelalte trei concepte („amuzament, distracție, divertisment, plăcere”¹⁷). Această accepțiune evidențiază, pe de o parte, varietatea activităților de agrement și multitudinea planurilor pe care se acționează, iar pe de altă parte, faptul că agrementul se constituie ca un element fundamental pentru satisfacerea nevoilor turiștilor, ceea ce îi conferă statutul de componentă de bază a prestației turistice – având deci conținutul cel mai complex. De aceea, în cartea de față, ori de câte ori el va fi invocat, vom presupune că sunt invocate și noțiunile de recreere, destindere și animație, acesta vizând, pe lângă satisfacerea nevoilor turistului în ceea ce privește odihna, destinderea și mișcarea (prin asigurarea accesului la terenuri de sport, pârtii de schi, bazine de înot etc.), și reconfortarea sa psihică prin activități cultural-distractive și instructiv-educative (care creează o atmosferă de destindere și amuzament). Tocmai de aceea agrementul este definit și ca „*ansamblul mijloacelor, echipamentelor, evenimentelor și formelor oferite de unități, stațiuni sau zone turistice, capabile să asigure individului sau unei grupări sociale o stare de bună dispoziție, de plăcere, să dea senzația unei satisfacții, unei împliniri, să lase o impresie și o amintire favorabile*”.¹⁸

Mai analitic, agrementul dorit de turiști poate fi unul:

- *de deconectare* – prin: plimbări sau drumeții, băi de soare sau în piscine ori mare, vizitarea unor obiective turistice, întâlniri cu rudele și prietenii etc;
- *recreativ* – în parcurile de loisir (dotate cu echipamente de distracție), în diverse rezervații, în cazinouri etc;
- *cultural-educativ* – prin: vizite la muzee și case memoriale, participarea la concerte sau alte evenimente culturale, sejururi de învățare (a unor limbi străine, de pildă) etc;
- *comercial* – prin efectuarea de cumpărături (cadouri, suveniruri etc.);
- *gastronomic* – prin participarea la circuite vizând cunoașterea bucătăriei tradiționale a unor zone sau realizarea unor degustări de vinuri;
- *profesional* – prin participarea la târguri și expoziții, simpozioane, congrese etc;
- *balnear* (sau, mai general, *de sănătate*) etc.

Pe de altă parte, agrementul mai poate fi categorisit și:

- în funcție de *destinațiile de călătorie* sau *formele de turism*, putând fi: de litoral sau montan; de iarnă sau de vară; în destinații turistice sau pe trasee; de week-end sau de vacanță etc;

¹⁷ <https://dexonline.ro/definitie/agrement>

¹⁸ G. Stănculescu, N. Lupu, G. Țigu – *Dicționar poliglot explicativ de termeni utilizați în turism*, Editura All, București, 1998, p. 6